

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עז עמוד ב

אמר רב פפא: האי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא - גירי דידיה הוא, ומיחייב. הני מילי - בכח ראשון, אבל בכח שני - גרמא בעלמא הוא. ואמר רב פפא: זרק צרור למעלה, והלכה לצדדין והרגה - חייב. אמר ליה מר בר רב אשי לרב פפא: מאי טעמא - משום דכחו הוא, אי כחו - תיזיל לעיל! {עח.} - ואי לאו כחו הוא - תיזיל לתחת! אלא: כח כחוש הוא.

רש"י מסכת סנהדרין דף עז עמוד ב

דכפתיה - קשר ידיו ורגליו על שפת הים. ואשקיל עליה בידקא דמיא - הפנה את מרוצת המים עליו. גיריה דידיה הוא - הן הן חציו, והרי הוא כזורק בו חץ וכדמפרש ואזיל שהמים באים בכח ראשון עליו מיד, כגון שהניחו סמוך לשפת הים והשפה מדרון. בכח ראשון - כשפינה להם דרך לצד זה מיד נפלו עליו דהוי כחו. אבל בכח שני - שהניחו רחוק קצת ולא נפלו המים מיד בצאתו מגדרותיהן עליו, אלא לאחר מכאן הלכו על המקום שהוא שם, גרמא הוא ולא מכחו. והלכה לצדדין - דרך נפילתה שלא נפלה כנגדו אלא כשהיא חוזרת לארץ היתה מתרחקת לצדדין, אבל אם נפלה נוכחה והרגה - פטור, דלאו כחו הוא אלא היא חוזרת לארץ מאליה. תיזיל לעיל - דהא כלפי מעלה זרקה כנגדו, ולא לצדדין. רש"י מסכת סנהדרין דף עח עמוד א אי לאו כחו תיזיל לתחת - תפול מיד כנגדה ולא לצדדין. אלא כח כחוש הוא - אינו כחו חזק, אלא קצת כחו יש כאן, והאי דלא אזלה לעיל משום שכלה כח חוזק הזריקה והאבן חוזרת לארץ, אבל עדיין הולכת היא ממקצת כחו.

יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף עז עמוד ב

אמר רב פפא האי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא השיא מרוצת זרם המים עליו חייב מאי טעמא גירי דידיה נינהו ואשקיל כדאמרינן התם (ב"ק פ"א ב) הוו שקילי ואזלי באורחא ואי קשיא לך מכדי הכא לאו בדאזלי מכחו עסיקינן אלא כגון שהיה דבר מפסיק בין המים ובינו ונטלו ונמצאו המים באין עליו מאיליהן ואמאי מיחייב הא לאו כחו הוא ותו מאי שנא מדרבה דאמר זרק בו חץ ותריס בידו ובא זה ונטלו ואפילו הוא קדם ונטלו פטור דבעידנא דשדא מפסק פסיקי גירי אלמא אף על גב דקא שקיל ליה לההוא

מידעם דהוה מפסיק ביניה ובין גיריה דשדא ביה פטור וכ"ש הכא דהני גירי לאו מכחו קא אזלי ואמאי מיחייב לא תקשי לך דאע"ג דלאו כחו הוא (דמחשב) [כיון דמחמת] מעשה דידיה קאזלי ככחו דמי דהא גיריה כי קאזלי לאו מחמת כחו קא אזלי אלא מחמת דשביק ליתרה של קשת ואזלי גירי ממילא ומיחייב עלייהו הכא נמי לא שנא. והיינו דקאמר רב פפא גירי דידיה נינהו ומיחייב ולא דמיא הא מילתא לזרק בו חץ ותריס בידו דאלו התם כי סלקיה לתריס מיקמי דנימטי גירא לגביה הוא דסליקיה דאי לבתר דמטא לגבי תריס אף על גב דהוה מסליק ליה לתריס תו לא הוה אזיל גירא טפי ולא הוה מיקטיל אלא ודאי על כרחיך בדסלקיה מקמי דנמטי לגביה עסקינן ואמטול הכי פטור דכי סלקיה לאו מידי עבד מאי אמרת סוף חץ לבא הא אמרן כל סוף הורג לבא פטור דגרמא בעלמא הוא אבל הכא דכי סלקיה לעפרא דמפסיק בין מיא לדידיה מיא הוּו נגעיי בההוא עפרא גופיה כי סלקיה לעפרא גירי דידיה [היא] ואמטול הכי מיחייב תדע דהא מיית מחמת מיא דאתו לבתר הכי פטור כדאמרינן והני מילי בכח ראשון כלומר היכא דמיית מחמת מיא דאתי בכח ראשון כי סלקיה לההוא מדעם דמפסיק בינתיים והיינו מיא דמיעקרו מדוכתייהו בשעת חילוק /סילוק/ הדבר והמפסיק ואינון מיא דמיקרבי לדבר המפסיק אבל מיא דאתו בתר הכי והיני כח שני פטור דגרמא בעלמא הוא כדפרשינן.

ואיכא לפרושי והני מילי בכח ראשון שהמים היורדין בשע' שפינה להן דרך לא עמדו עד שהגיעו לאיש הכפות אבל אם עמדו בדרך מחמת דבר שעיכבן ולסוף נמשכו מאליהן והלכו לאו גירי נינהו כדאמרינן בפרק הבית והעליה (קי"ז א) דכל היכא דתימי מיא והדר אזלי לאו גירי נינהו והני תרי פירושי מעליי נינהו דתרוייהו אליבא דהילכתא סלקי ולא מיחייב עד דמיית מחמת מיא דמיעקרי בשעת מעשה והוא דלא איעכבו באורחא דאע"ג דגמרא לא הני תרתי מילי קאמר הכא מכל מקום חדא דאמר אמר ואידך אף על גב דלא פירש בהדיא כיון דעל כרחיך דינא לא אצטריך לפרושיה. מיהו פירושא בתרא דייק טפי משום דלפירושא קמא אין לדבר קצבה ותו דכולהו מיא דסמיכי להדדי כחד גופא דמו. ואית דמפרשי והני מילי בכח ראשון כגון שהניחו סמוך לשפת המים והשפה מדרון ובכח ראשון כשפינה להן דרך לצד זה נפלו עליו דהוי כחו אבל בכח שני שהניחו דחוק /רחוק/ קצת ולא נפלו המים בצאתם מגדותיהן עליו אלא לאחר מכאן הלכו עד מקום שהוא שם גרמא הוא ולאו מכחו. ולאו מילתא היא דכיון דקאמרינן דגיריה נינהו מה לי כי מטו לאלתר מ"ל כי מטו לאחר זמן:

בית הבחירה למאירי מסכת סנהדרין דף עז עמוד ב

מי שכפת את חבירו והניחו כפות במקום מרוצת המים והפנה מרוצת המים עליו אם הניחו כל כך סמוך לשפת הים עד שכח ראשון של מים המיתו נהרג עליו ואם הניחו רחוק עד שלא הגיעו המים עליו בכח ראשון אלא שלאחר מכן הגיעו עדיין אין זה אלא גרמא ופטור

מתיבתא ברקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-ציון בן הרב יחזקאל ואסתר מרים